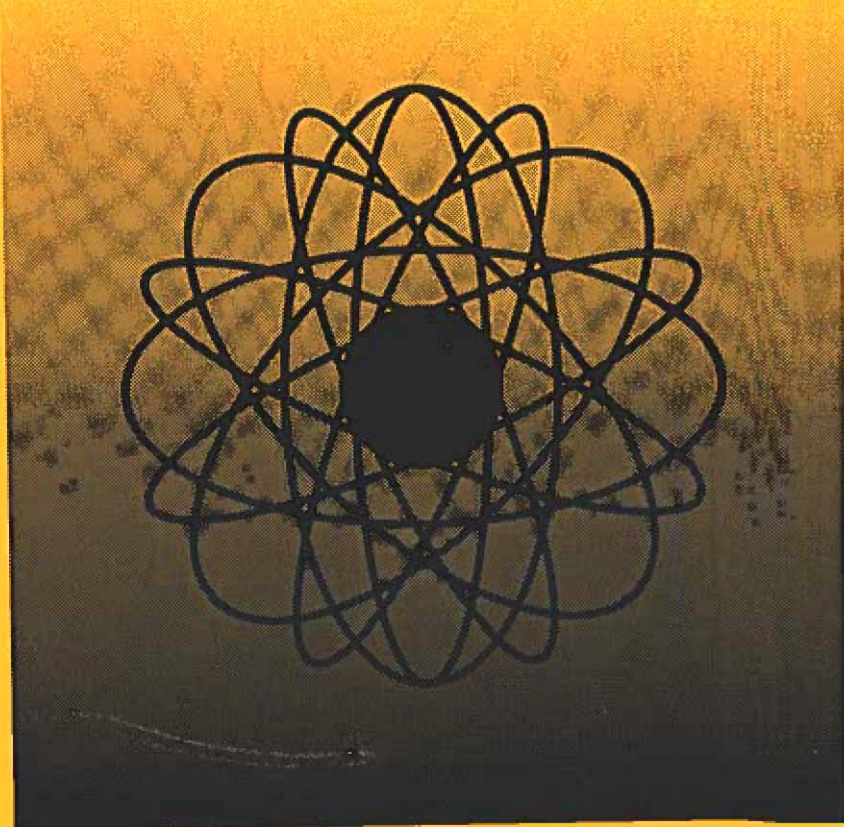

Faculteit Natuur- en Sterrenkunde

Fylakra

personeelsblad rond de Utrechtse fysica

jaargang 42, nummer 4, 1998

FYLAKRA nr. 290

FYLAKRA wordt uitgegeven voor de secties en afdelingen van de faculteit Natuur- en Sterrenkunde van de Universiteit Utrecht

**42-ste jaargang, nummer 4
September 1998**

Oplage: 650

Redactie:

Jenny Andriese (BOZ)
Rudi Borkus (JI, *eindredactie en vormgeving*)
Gijs van Ginkel (DIN/MBF, *hoofdredeacteur*)

Evert Landré (BUR)
Jaap Langerak (IGF)
Frans van Lunteren (IGG)
Gerard van der Mark (DIN/AGF)
Ada Molkenboer (JI)
Henk Mos (FCG)
Arjen Vredenberg (DIN/AGF)
Els Wolfs (JI)

Reproductie: Frans Choufoer, Drukkerij Natuur- & Sterrenkunde

Redactieadres:

Redactie Fylakra, Minnaertgebouw kamer 116
Leuvenlaan 4, 3584 CE Utrecht
tel. 030-2531007, intern 1007, fax 030-2535787
email: Fylakra@phys.uu.nl

Kopij voor FYLAKRA 1998 nr. 5 kan worden ingeleverd bij de leden van de redactie of gedeponeerd worden in het postvakje van FYLAKRA op kamer 152. Sluitingsdatum: 15 oktober 1998.

Kopij aanleveren op diskette als Word of als tekstfile (ASCII). In twijfelgevallen raadplege men de eindredacteur.

Artikelen worden geplaatst onder verantwoording van de redactie

Inhoud:

1	
Geachte lezer(es).....	2
In memoriam Prof. Dr. Cor van der Leun	4
In memoriam Joop de Haan	8
In memoriam Diet Bos	10
Pieter Ullersma neemt afscheid.....	11
Dr. Kees Schram op bezoek	14
Piet Ullersma als promovendus	15
Dankwoord van Piet Ullersma.....	19
Piet Zeegers krijgt de zilveren medaille van de universiteit	20
Het vertrek van Piet Zeegers	26
Het Bureau	32
Einde van een tijdperk	37
Het IMAU	38
Brandslang	41
Jan Bultjes.....	43
Beerd Luijtjens worstelt zich door het bibliotheekstof heen	44
Wilma van Eijdsen:	45
Christian Straman	46
Tilly Krot	47
Eric-Jan de Jong	48
Dr. Dan Zwartz	49
De wind, het ijs en het weer	49
Promotie Geert Somsen.....	51
Bespelen van de confocale microscoop bezorgt Jurriën Vroom de doctorstitel.....	52
Hooftrekenen.....	54
De Universiteitsdag van 28 maart 1998.....	57
Lezing Marieke Verbeij	59
Geslaagden.....	60

Geachte lezer(es)

Het zomerreces is weer voorbij, de opwindende conferenties zijn achter de rug en u heeft, naar wij hopen, veel nieuwe energie opgedaan om het nieuwe academisch jaar te beginnen.

Dit Fylakra nummer staat sterk in het teken van afscheid. Verdrietig afscheid door overlijden van prof. dr. **Cor van der Leun, Jo de Haan** en **Diet Bos**. Meerdere auteurs besteden daaraan in dit nummer aandacht. Als redactie hebben we veel te danken aan Cor van der Leun en aan Jo de Haan. Cor van der Leun is hoofdredacteur van Fylakra geweest van januari 1970 tot en met december 1974. Cor maakte indruk door een natuurlijke rust en aangename autoriteit. Voor zijn gezag was geen universitaire bestuurswet nodig, want hij had dat van zichzelf en dat op een heel aangenaam vriendelijke en positieve manier, die de gesprekspartner ruimte liet en energie gaf. Zulke leidinggevendens zijn zeldzaam. Hij zal zeer worden gemist.

Schokkend plotseling was het overlijden van Jo de Haan, de man die letterlijk zijn stempel op Fylakra drukte, want hij verzorgde jarenlang de druk ervan. We zullen het nu zonder deze vriendelijke, behulpvaardige vakman moeten doen. De redactie herdacht Jo bij de rouwplechtigheid.

Afscheid was er van **Piet Ullersma** in verband met zijn pensionering. Dat werd een levendig feest temidden van een grote schare familieleden, vrienden en collega's.

Afscheid was er ook van **Piet Zeegers** als directeur. Hij kreeg, welverdiend, de zilveren medaille van de universiteit en liet ook merken daardoor zeer te zijn geraakt. Een woord van waardering voor de vrijheid en de steun, die Piet als directeur de Fylakra redacties bood, is hier op zijn plaats. Piet, bedankt! (geheel in jouw stijl, kort en krachtig).

De Nederlands-Duitse onderzoeksschool **COACH**, ons eigen facultaire, grensoverschrijdende klimaatcentrum, werd feestelijk gestart onder veel aandacht van de pers. U vindt er wat foto's van. Het maken van die foto's was voor onze rector-magnificus reden om te vragen of ik die maakte voor mijn eigen collectie. Wij zullen hem een exemplaar van Fylakra sturen.

En verder het vertrouwde recept: de column van Gerard 't Hooft, nieuws uit de instituten, promoties, nieuwe gezichten en andere nieuwtjes. Wij wensen u een inspirerend academisch jaar.

Gijs van Ginkel

Alumni in een knuffelhoek (foto Evert Landré)

In memoriam Prof. Dr. Cor van der Leun

In de avond van 17 juni 1998 overleed Cor van der Leun, van 1980 tot 1992 hoogleraar experimentele natuurkunde aan onze faculteit. De volgende morgen bereikte het bericht ook het Robert Van de Graaff gebouw, waar het gewoon ongeloofwaardig leek: tot een week tevoren was hij er regelmatig aanwezig, ook volgens hemzelf in goede gezondheid.

Cornelis van der Leun werd op 22 mei 1927 geboren in Rotterdam, groeide op in Utrecht, doorliep er de HBS en ging er in 1945 Wis- en Natuurkunde studeren aan de Rijksuniversiteit. Als 'junior' belandde hij zo bij de kernfysica rond de 800 kV Cascadegenerator, de groep onder de dynamische leiding van P.M. Endt. De bruikbaarheid van het natriumjodidekristal voor het meten van gamma-energieën werd toen juist ontdekt en voor het eerst bleek zoiets als gammaspectrometrie mogelijk. Ook in (p,γ) -reacties met de Cascadegenerator werd deze nieuwe mogelijkheid geëxploreerd en Van der Leun was bij dit pionierswerk direct betrokken. Al boven het tweede Utrechtse (p,γ) -artikel prijkte in 1954 ook zijn naam, nog voor hij afstudeerde, en in 1958 promoveerde hij bij Endt op de eerste Utrechtse (p,γ) -dissertatie: 'Investigation of light nuclei with (p,γ) reactions'. De titel zou het motto blijken van dertig jaar onderzoek. Op de promotie volgde het kernfysisch Mekka CALTEC (Californië), maar na twee jaar was het toch weer Utrecht, en dat zou het blijven.

In het Fysisch Laboratorium aan de Bijlhouwerstraat stond inmiddels de nieuwe 3 MV Van de Graaff versneller, ideaal voor gammaspectroscopie van lichtere kernen. Daarmee verwierf het laboratorium voor jaren een internationale reputatie, waaraan de namen van Endt en Van der Leun onverbrekkelijk verbonden zijn. Die namen raakten ook sterk met *elkaar* verbonden:

Van der Leun werd in 1960 de adjunct van werkgroep leider Endt, maar bovenal ook diens compagnon bij het samenstellen van kritische evaluaties van al het gepubliceerde betreffende $A=21-44$ kernen. Vier keer in twintig jaar vulden ze zo een turf dik nummer van Nuclear Physics, twee keer met het predikaat *Citation Classic*. 'Endt and Van der Leun' werd wereldwijd een begrip.

Tegen het einde van de zestiger jaren kreeg de werkgroep zijn Tandemversneller en de 3 MV raakte op het tweede plan. Maar juist toen verscheen ook de germanium gammadetector, in

Prof.dr. C. van der Leun (foto OMI)

energiescheidend vermogen dermate superieur aan zijn voorganger dat ieder gammaverval als nieuw leek! Terwijl de hoofdstroom der experimenten de nieuwe Tandem ging gebruiken, werd de lijn van Van der Leun: precisiespectroscopie met de oude maar door de germaniumdetector weer verjongde 3 MV. Hij werd zo de leider van een groepje promovendi rond dit thema. En hun promotor, want sinds 1965 was hij lector en in 1971 werd het promotierecht ook aan lectoren toegekend.

Een tiental '3 MV promovendi' en enkele tientallen studenten hebben hem in de periode 1970-1990 als hun 'baas' meegemaakt.

Spreekwoordelijk waren zijn gelijkmoedigheid, zijn optimisme, zijn vertrouwen in mensen. Hij liet zijn promovendi veel vrijheid, wetend dat uit een eigenwijs idee van een jong onderzoeker nog wel eens iets moois wil groeien. Maar de resultaten bekeek hij streng, zeker als het tot een publicatie ging komen. Gevreesd was dan zijn rode fineliner, niet hijzelf. Hoe vaak demonstreerde hij niet dat het nòg eenvoudiger kon, nòg subtieler en vooral: nog *korter*. In compacte helderheid was hij een meester.

Zijn ideeën verrieden een vaak origineel *common sense*, zijn ideaal was: fundamentele resultaten met simpele middelen. Zo werd het klassieke (p, γ) werk uitgebreid met moderne varianten en toepassingen, geïnspireerd door nieuwe vragen en mogelijk geworden door nieuwe technische ontwikkelingen. Intussen evolueerde de kernfysica verder, en ook de Utrechtse groep ging haar terrein verleggen, naar werk bij grotere versnellers elders. Aan Van der Leun's eigen experimenteren kwam zo geleidelijk een einde. Dat gold bepaald niet voor zijn verantwoordelijkheid voor de Utrechtse kernfysica. Zo trad hij bijvoorbeeld diverse malen op als promotor van onderzoek dat wel ver af stond van zijn oude specialisme, maar waaraan hij toch eigen bijdragen wist te leveren. Na de experimentator, de reviewer, de groepsleider en de promotor moeten we zeker de *bestuurder* noemen. Want naast zijn indrukwekkende wetenschappelijke carrière droeg Cor van der Leun ook zware bestuurlijke verantwoordelijkheden. Zo is hij in de universitaire wereld o.a. decaan van de vroegere faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen geweest. De meeste bestuurswerkzaamheden vonden echter in het kader van de tweede geldstroom plaats.

In Utrecht werd hij van adjunct tot werkgroepleider van de FOM-groep KV, landelijk was hij vele jaren voorzitter van de FOM werkgemeenschap voor de kernfysica, en dat in een tijd waarin die kernfysica behoorlijk onder druk stond. Daarna heeft hij zitting gehad in het Uitvoerend Bestuur van de stichting FOM, in de laatste periode als vice-voorzitter. Het is

ondoenlijk hier zijn talloze overige functies in plaatselijke, nationale en internationale commissies, adviescolleges en besturen, fysische en niet-fysische, ook maar op te sommen. Al deze werkzaamheden verrichtte hij met zijn zo karakteristieke eigenschappen.

Hij was een geboren optimist en straalde een enorme vanzelfsprekendheid uit: wie met hem sprak merkte dat hij zich oprecht verwonderde over het feit dat sommige mensen over 'volstrekt logische' zaken een andere mening konden hebben. Deze bijzondere mens is nu helaas van ons heengegaan.

Zijn verdiensten voor de Nederlandse fysica in het algemeen en de Utrechtse in het bijzonder zal men nog lang waarderen. Wat de meer persoonlijke herinneringen aangaat: voor een Amerikaans vakgenoot, die hem lang had meegemaakt, was hij 'certainly one of the most gentlemanly persons that I have known'. Velen zullen dit zeker op zijn hun eigen manier onderschrijven.

René Kamermans
Cees Alderliesten

In memoriam Joop de Haan

In de laatste week van juli bereikte ons het ontstellende bericht, dat Jo de Haan, die o.a. gedurende zoveel jaren de druk van Fylakra heeft verzorgd, was overleden. Voor velen in de faculteit kwam dit bericht als een plotselinge schok. Jo was enige tijd geleden geopereerd aan een hernia. Herstel daarvan kost enige tijd, maar is zeker niet levensbedreigend. Helaas werd zijn leven ongemerkt door kanker bedreigd, hetgeen pas korte tijd voor zijn dood manifest werd. De levenstijd, die hem bleef was dan ook heel kort: een zware gang voor Jo en zijn gezin.

Op 1 augustus namen we afscheid van Jo in Westbroek. Vele facultaire en andere universitaire medewerk(st)ers waren aanwezig bij het laatste eerbetoon aan deze zo aimabele man. Namens de redactie van Fylakra sprak de hoofdredacteur de volgende woorden:

"Mevrouw De Haan-de Graaf, kinderen en kleinkinderen van Joop de Haan: namens het redactieteam van Fylakra, het personeelsblad van de Faculteit Natuur- en Sterrenkunde, betuig ik u onze deelneming met het overlijden van uw man, vader, schoonvader en opa. Voor ons was Jo nu al vele jaren lang een zeer belangrijk redactielid, want hij bepaalde hoe Fylakra eruit zag en hij stelde er een eer in om het blad piekfijn verzorgd en netjes af te leveren.

Als ik aan Jo denk, dan denk ik aan onze dagelijkse ochtendgroet: een brede armzwaai als ik tegen negen uur 's ochtends langs het raam van zijn reproductieafdeling fietste. Jo had dan vaak al één of twee werkuren achter de rug, want hij hield van zijn werk en hij zorgde er dan ook voor, dat zijn klanten snel en goed werden bediend, ook al moest hij daar soms lange dagen voor maken.

Als ik aan Jo denk, dan zie ik hem staan in zijn drukkerij in de weer met zijn machines of om stapels vers bedrukt papier keurig te rangschikken, vriendelijk groetend als je binnenkwam en altijd hulpvaardig en bereid het gewenste drukwerk snel af te leveren. Als ik aan Jo denk, dan zie ik hem zitten achter zijn bureau, de krant opengeslagen, de koffie klaar, de zelfgerolde sigaret in de mondhoek, even genietend van een rustpauze in alle drukte.

Als ik aan Jo denk, dan zie ik hem tijdens onze redactie-uitjes: genietend van de gezelligheid en van de lekkernijen van een goed diner.

Dan liet hij het zich goed smaken. Jo hield van het goede van het leven.

Als ik aan Jo denk, dan denk ik aan een toegewijd vakman met hart voor zijn werk, voor zijn klanten en voor zijn collega's; een hartelijk, sympathiek en aimabel man, geliefd bij velen.

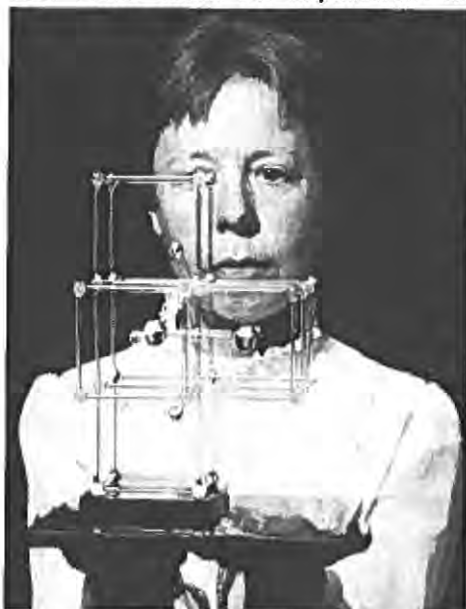
Wij zullen Jo missen".

In memoriam Diet Bos

Everdina (Diet) Bos kwam in 1972 in dienst van de groepen Kernfysica en Vaste Stof Fysica. Een combinatie die zich in de oude naam van het Ornstein laboratorium, het KVS gebouw, weerspiegelt. Het was in een tijd dat zelfs het idee dat er ook tekstverwerkingsprogramma's zouden kunnen gaan bestaan, onbekend was. Teksten werden met de hand geschreven en op het secretariaat uitgetypt.

Diet ging al spoedig voor de kernfysica werken en wel in het bijzonder voor Pieter Endt. Dit impliceerde niet alleen veel geschreven tekst,

maar vooral ook oneindig veel tabellen met spectroscopische gegevens.

Ik heb Diet leren kennen als een vriendelijke, bescheiden en erg toegewijde secretaresse. Bovendien was ze accuraat en vooral geduldig. Dat moest ook wel want vaak waren kleine veranderingen de oorzaak van ontzettend veel werk aan zo'n tabel. Waarschijnlijk is het zo dat het merendeel van alle nu bekende spectroscopische gegevens van de lichte atoomkernen uit haar schrijfmachine zijn gekomen.

Sinds zij in 1989 besloot om op te houden met werken,

hielden wij nog steeds rond Kerstmis enig contact. Diet leefde redelijk teruggetrokken in haar woning in Maarn. Zij woonde daar met haar hond waar ze haar plezier aan beleefde en veel tijd aan besteedde.

In december vorig jaar hoorde Diet dat ze kanker had en niet lang meer zou leven. Zij schreef toen een afscheidsbrief aan een aantal bekenden, die na haar dood verzonden zou worden. Deze brief heb ik recent ontvangen.

Prof. dr. R. Kamermans

Pieter Ullersma neemt afscheid

Afgelopen 30 juni 1998 heeft Dr. Pieter Ullersma vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd zijn werk in de faculteit beëindigd. Een karakteristiek medewerker heeft de faculteit verlaten.

Pieter Ullersma had een grote actieradius in de faculteit. Hij is een fysicus en een onderwijsman in hart en nieren. In oktober 1956 kwam hij in dienst van de faculteit als assistent bij de theoretische natuurkunde. Daarnaast was hij vanaf 1961 voor ongeveer $3\frac{1}{2}$ jaar in deeltijd leraar aan de Christelijke HBS te Utrecht. Pieter promoveerde op 12 juni 1965 bij Prof. van Kampen op het proefschrift "Exactly solvable model for Brownian motion".

Per 1 oktober 1996 kwam hij in dienst van FOM te werken bij onze werkgroep Vaste Stof fysica, waarna hij in 1972 wetenschappelijk

hoofdmedewerker werd op ons Fysisch Laboratorium. Hij werkte de laatste 13 jaren in de Intervakgroep Onderwijs Natuurkunde en in het Julius Instituut. Daar gaf hij colleges, zoals Kinetische gastheorie en Natuurkunde voor studenten van de faculteit Scheikunde. Als coördinator was hij de verantwoordelijk voor al het Steunvakonderwijs dat vanuit de ION werd verzorgd. Hij is een inspirerend docent, met een goed oog voor de menselijke kant van het studeren. Hij heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van nieuwe cursussen en nieuwe pro-

gramma's. Daarvan noem ik als recent voorbeeld de University College cursus: Introduction to Physical and Chemical Science die hij met Leo Jenneskens en ondergetekende heeft ontworpen. Wie Leo en Pieter kent kan zich voorstellen hoe luidruchtig en enthousiast dat er aan toe gegaan moet zijn.

Daarnaast was Pieter erg actief in de onderwijsorganisatie en het onderwijsbeleid van de faculteit en in landelijke organisaties zoals D66. Hij was tevens lid van de sectie Wetenschappelijk Onderwijs van de NNV.

In onze faculteit was hij o.a. jarenlang voorzitter en secretaris van de Opleidingscommissie en lid van een aantal curriculum- en rendementscommissies. Hij is de grondlegger van de College respons groepen. Ik herinner me onze tochten langs diverse docenten om een en ander voor elkaar te krijgen. Daarbij toonde hij wat met zorgvuldigheid, vasthoudendheid en humor tot stand gebracht kan worden. Zijn enthousiasme voor de padvinderij kwam ons goed van pas: het zorgde ervoor dat we het spoor niet bijster raakten.

Inhoudelijk is zijn interesse breed. Hij heeft een voorliefde voor wiskunde, maar hij had ook ingenieur kunnen zijn, in navolging van een oom die chemische fabrieken ontwierp en bouwde. Ook in zijn ION-tijd en later in de Julius-tijd probeerde hij tijd vrij te maken voor onderzoek. De laatste maanden werkt hij met zoon Ernst aan warmtetransport in dunne amorfe silicium films op drager en aan reacties daarbinnen, gedurende bestraling met hoogenergetische ionen. Het moet wel gek lopen als dit niet tot een gezamenlijke publicatie van Ullersma jr. en Sr. zal leiden.

Pieter was lid van het faculteitsbestuur en is jaren lid geweest van de faculteitsraad. Hij liet zich daar niet onbetuigd, zoals we in het U-blad hebben kunnen lezen. In de tachtiger jaren was Pieter o.a. voorzitter van de toen nog bestaande Personeelscommissie. Hij heeft niet alleen oog voor het doel van ons handelen, maar ook voor het proces en de menselijke verhoudingen.

Als democraat in hart en nieren is hij niet erg gecharmeerd van de MUB; hij was soms gereserveerd tegenover veranderingen. Het bewonderenswaardige is dat indien een verandering toch werd doorgevoerd, hij zonder enige rancune, loyaal en enthousiast in de nieuwe structuur ging werken en daarin initiatieven nam. Dan wonnen zijn loyaliteit jegens de faculteit en zijn enthousiasme het van de

reserve. In vele gebeurtenissen in de faculteit en daarbuiten ziet hij humor of cabaret, zoals hij dat zelf noemt. Hij was een trouw bezoeker en stimulator van het Sinterklaascolloquium; reeds in 1957 trad hij daarbij op als Zwarte Piet.

Pieter is nog niet toe aan stoppen met werken. In het komend najaar zal hij door een ingenieursbureau worden uitgezonden om te adviseren over een opleiding Natuurkunde in Indonesië. Hij blijft ook nog een tijdje secretaris van Het Natuurkundig Gezelschap.

We zullen hem missen, zijn aanstekelijk enthousiasme en energie, zijn luchtigheid en luidruchtigheid en zijn bereidheid om over van alles mee te denken en mee te praten.

Ik wil Pieter graag van harte danken voor alles wat hij voor de faculteit heeft betekend.

Namens alle collega's wens ik hem nog vele goede jaren met zijn echtgenote Ria toe.

Frans Habraken

Foto Evert Landré

Dr. Kees Schram op bezoek

Verrast en verheugd was ik toen, op de dag voor het afscheidsfeest in verband met de pensionering van Piet Ullersma, dr. Kees Schram mijn kamer binnenliep. Voor wie dat niet weet: Kees Schram is een Utrechts theoretisch fysicus, die na zijn onderzoeksloopbaan in de faculteit een aantal jaren als bibliothecaris heeft gewerkt. Kees was speciaal voor het afscheid van Piet Ullersma overgekomen uit Italië, waar hij nu al tien jaar woont in de heuvelachtige streek tussen Verona en het Gardameer. Zijn huis is voorzien van een eigen wijngaard (!!!), maar bovendien van alle moderne communicatiemiddelen, zodat ook het contact met verre buitenwerelden is verzorgd.

Kees deelde mee, dat Fylakra al 9 jaar met grote regelmaat en keurig op tijd bij hem wordt bezorgd en dat stelt hij bijzonder op prijs. Naast de inhoud is ook het formaat voor hem van belang, want hij vindt dat zeer comfortabel om in bed te lezen: goed hanteerbaar en overzichtelijk.

Zo ziet u maar: Fylakra krijgt ook allure als internationale bedlectuur. Wij vonden het erg leuk, dat Kees even langs kwam, vandaar dit verslagje.

Zijn adres is: Dr. K. Schram, Casella Postale 33/A, 37024 Negrar (VR), Italië, e-mail: lpighi@tin.it. Mocht u contact met hem zoeken, dat krijgt u nu de mogelijkheid.

Gijs van Ginkel

Piet Ullersma als promovendus

Toen Piet Ullersma zich na zijn doctoraal examen aanmeldde voor een promotieonderzoek moest hij nog zijn militaire dienstplicht vervullen. In die tijd bestond er, wegens het gebrek aan leraren op de middelbare scholen, de optie om de dienst te vervangen door drie jaar leraarschap en daarvan heeft hij gebruik gemaakt. Ongetwijfeld heeft hij zodoende meer nut voor de maatschappij afgeworpen dan als soldaat. Maar ook verschaftte hem dat de mogelijkheid om het contact met de wetenschap te onderhouden en hij was dan ook een vaak geziene (en gehoorde) bezoeker van het Instituut voor Theoretische Fysica aan de Maliesingel. Ik herinner me hoe hij eens aan het eind van de ochtend, na schooltijd, binnenkwam en uit belangstelling de opgaven inkeek voor het schriftelijk tentamen dat die middag gehouden zou worden. Hij was enthousiast daarin een vraag over ruis te zien, en dat enthousiasme drukte hij zo uitbundig uit dat enkele toevallig in de gang aanwezige studenten deze informatie ook deelachtig werden. Koortsachtig hebben we toen die vraag nog door een andere kunnen vervangen. Merkwaardigerwijze bleek achteraf dat de geestdrift van Piet zo aanstekelijk was geweest dat sommige tentaminandi toch de oorspronkelijke vraag beantwoordden.

Zo'n ongelukje paste helemaal in de stijl van Piet en verminderde geenszins zijn populariteit. Die was gebaseerd onder andere op zijn onverwoestbare goede humeur. (Ik herinner me een keer - het weer was dagenlang druilerig geweest met regen en motregen zodat ieder ander kregelig was - maar Piet riep opgewekt uit: "Is het niet heerlijk weer, je voelt dat je leeft!") En hij meende het werkelijk. Hij was dan ook een onmisbaar lid van het vaste groepje waarmee we meestal 's avonds ergens gingen eten om daarna weer in het Instituut terug te keren en na een kop koffie het werk voort te zetten. De verhuizing naar de Uithof heeft daar een eind aan gemaakt.

Ik heb er geen directe gegevens over, maar ik ben ervan overtuigd dat Piet, dank zij zijn kennis van het vak en door zijn persoonlijkheid, een betere leraar is geweest dan wanneer hij met didactiek was volgegoten. De ervaring en de belangstelling voor het onderwijs, die

Dankwoord tijdens de lunch in Huize Molenaar (foto Evert Landré)

hij toen opgedaan heeft, kwamen hem later te stade in andere omgeving, vanaf de universiteit in Utrecht tot aan Celebes toe. Het werk aan de dissertatie vorderde gestaag en we deden het met veel plezier, maar de taak van een beginnende leraar is geen sinecure en het werk verliep daardoor langzamer dan als hij er zijn gehele tijd aan had kunnen besteden. Pas na de drie jaren kon het met volledige inzet tot een goed einde gebracht worden. Dat is jammer, want ondertussen verscheen een ander artikel, hetgeen over een dergelijk geval handelde en (ten onrechte) de indruk schiep dat daarmee het probleem was opgelost. Pas jaren later heeft het werk van Ullersma in de literatuur erkenning gevonden. In het boek van U. Weiss van 1993 kan men lezen: - *Early studies include the work by Rubin for classical systems and Ullersma for quantum systems. In the more recent literature the model is usually called the Caldeira-Leggett model* Zo komt de eer niet altijd terecht waar zij terecht zou zijn.

Na zijn promotie is Piet nog enige tijd in Washington geweest om zijn blik tot buiten de grenzen te verruimen en met de genoemde Bob Rubin te werken. Maar Bob is niet de persoon waarvan men kan leren voor jezelf en je werk reclame te maken. In die tijd was zulke reclame trouwens nog niet zo in de mode en werd in de wetenschappelijke wereld niet fatsoenlijk gevonden. (Persoonlijk ben ik zo ouderwets dat ik dat nog steeds vind.) Overigens was Piet te zeer met de Utrechtse omgeving vergroeid dan dat hij een buitenlandse ervaring als anders dan tijdelijk kon opvatten. Hij keerde terug en heeft enige tijd als huis-theoreticus in de groep van De Wijn gefungeerd. Vervolgens heeft hij zich aan het onderwijs gewijd, maar over die periode zullen anderen rapporteren.

Wie thans onze Ullersma tegen het lijf loopt kan zich moeilijk voorstellen dat hij door de wet aftands is verklaard, en niet meer in staat geacht wordt zijn steentje bij te dragen aan het onderwijs en aan het leven binnen de universitaire wereld. Maar er ligt nog een levendig werkterrein voor hem, waar zijn capaciteiten ten goede aangewend kunnen worden, zoals zijn geliefde Natuurkundig Gezelschap, waar hij reeds jaren een van de drijvende krachten was. In de eerstkomende tijd is er het onderwijs op Celebes, en dan is er nog de politiek en ik ben er zeker van dat hij ook nog andere activiteiten zal ontplooien. Zulke taken doet hij met overgave en met

gezond verstand. Hij kan er levendig over vertellen, maar helaas ben ik het gewoonlijk met hem eens, zodat er niet veel te discussiëren valt. Zijn gebruikelijke opgewektheid en gevoel voor humor vrijwaren hem voor de ergernis die zo licht veroorzaakt kan worden door gebrek aan gezond verstand bij anderen. Met belangstelling zal ik zijn komende activiteiten gadeslaan.

Nico van Kampen

Prof.dr. N.G. van Kampen

Dankwoord van Piet Ullersma

Tijdens de lunch in Huize Molenaar en de afscheidsbijeenkomst op 25 juni heb ik de collegae en vrienden van het Julius Instituut en het Bureau Onderwijszaken mogen bedanken voor de stijlvolle en feestelijke wijze waarop zij mijn afscheid vorm hebben gegeven.

Niet alleen de toespraken maar ook de liederen, door het koor met zijn kundige dirigent ten gehore gebracht, hebben mijn ijdelheid gestreeld. Het feestelijk karakter werd voor mij verhoogd doordat ook veel jaargenoten en vrienden uit mijn studententijd en promotietijd, van wie ik sommigen jaren niet meer had ontmoet, acte de présence gaven.

Voor een Utrechtse jongen en later Utrechtse student was de gevelsteen met het beeld van Sint Maarten een schot in de roos. Het heeft bij ons thuis een prominente plaats gekregen. De topografische atlanten van Nederland zullen ons behulpzaam zijn binnen ons land niet gauw het spoor bijster te raken. Ik ben dankbaar dat ik in goede gezondheid en tot de laatste dag in goede harmonie met mijn collegae binnen de faculteit mijn loopbaan zó mocht afsluiten.

Nogmaals, ook namens mijn vrouw Ria, hartelijk dank.

Pieter Ullersma

Piet Zeegers krijgt de zilveren medaille van de universiteit

Per 1 juli 1998 heeft Piet Zeegers zijn activiteiten als directeur van de faculteit Natuur- en Sterrenkunde beëindigd. Op 26 juni vond zijn afscheidsreceptie plaats. Voordat het echter zover was werd Piet in het bijzijn van vele genodigden toegesproken door een vijftal sprekers.

Uiteraard werden er ook cadeaus gegeven. Het mooiste cadeau kreeg Piet ongetwijfeld uit handen van de voorzitter van het College van Bestuur, de heer Veldhuis, die hem op grond van zijn verdienste voor de universiteit als geheel, en de faculteit N&S in het bijzonder, de zilveren medaille van de universiteit Utrecht uitreikte.

Omdat lang niet iedereen bij deze bijeenkomst aanwezig kon zijn wil ik op verzoek van de Fylakraredactie nog even stil staan bij de loopbaan en de persoon van onze (nu ex) directeur.

Piet Zeegers studeerde scheikunde in Utrecht en sloot, zoals hij dat zelf formuleerde in zijn curriculum vitae, het eerste gedeelte van zijn opleiding in 1959 af met het doctoraalexamen scheikunde met de bijvakken analytische chemie en experimentele natuurkunde. In 1960 werd hij medewerker (aio's bestonden toen nog niet) van de werkgroep "Vlammen" van het toenmalig Fysisch Laboratorium. Deze werkgroep stond onder leiding van professor Alkemade. We zien hier dat de relatie tussen Piet en de universitaire natuurkunde al zo'n 40 jaar geleden werd gelegd. De kennismaking met de natuurkunde beviel hem kennelijk zo goed dat hij het tweede deel van zijn opleiding behoorlijk fysisch invulde. Hij promoveerde immers bij Alkemade in juli 1966 op het proefschrift "Recombination of radicals and related effects in flames" en werkte vervolgens, inclusief een jaar in Florida, nog circa 15 jaar als onderzoeker bij de vlammgroep.

Ook zijn beheerderactiviteiten stammen reeds uit het verre verleden. Zo was hij in zijn vlammentijd beheerder van de financiën van de molecuulfysica en van de gelden voor het bij- en steunvak onderwijs. Dit deed hij kennelijk zo goed, dat hij in het begin van de tachtiger jaren, nu zo'n 17 jaar geleden, tot directeur van de (sub)faculteit werd benoemd. Zo wilde men het ook. De nieuwe directeur moest, als het maar even kon, een wetenschapper zijn, liefst een fysicus, maar een fysicus-chemicus mocht ook wel, als hij het klappen van de

onderzoekszweep maar voldoende kende en aan den lijve had ondervonden, zodat hij de noden van de laboratoriummensen, uiteraard inclusief de ondersteunende diensten, goed kon inschatten. Piet was dus geen opgeleide manager, maar beschikte over een aantal eigenschappen die hij als directeur heel goed kon gebruiken.

Uitreiking van de zilveren medaille door J. Veldhuis

Zo viel Piet in zijn vlammentijd al op door zijn kritische houding tegenover het geschreven en gesproken woord. "Is het wel waar wat daar staat", "is het wel juist wat hij zegt", waren dikwijls door hem gebruikte zinnen. Daar zette hij dan niet zelden een verrassend andere kijk tegenover. Piet hield als manager niet van franje, maar was zeer direct in wat hij te zeggen had. Dat manifesteerde zich ook in zijn taalgebruik. Zo hield hij niet van "lijdende zinnen" van het type:

"Binnenkort zal daar iets aan gedaan worden". Het zinde Piet dan niet dat onduidelijk was wie er iets aan zou gaan doen.

Als geen ander wist hij hoofd- en bijzaken uit elkaar te halen en je erop te wijzen dat je die twee dingen niet moest verwarren. Hij wilde ook niet over meerdere zaken tegelijk onderhandelen, dus werden de dingen eerst uit elkaar gehaald en op een rijtje gezet en vervolgens één voor één doorgenomen en zo mogelijk tot een oplossing gebracht. In dat soort situaties was Piet streng, zakelijk en zeer standvastig. Dat verwachtte hij ook van de tegenpartij. Je moest dus ook niet elke keer opnieuw proberen zaken met elkaar te verbinden die in zijn ogen gescheiden behandeld dienden te worden. Dan kon hij zeer kortaf worden. Steeds ging het echter om de zaak en redeneerde hij vanuit de verantwoordelijkheid die hij had voor de beheerstaken van de hele faculteit. De faculteit ging hem aan 't hart. Dat bleek ondermeer uit zijn grote inzet en uit het feit dat hij, als 't puntje bij 't paaltje kwam, zo nodig lijnrecht tegenover het College van Bestuur ging staan, ondanks de bijzondere verantwoordingsrelatie die de faculteitsdirecteuren hebben met het CvB.

Piet nam ook de zorg voor zijn "eigen mensen", de ondersteunende diensten op de eerste verdieping van het BBL, heel serieus. Deze kregen veel ruimte om met eigen voorstellen te komen voor het aanpakken van bepaalde problemen. Hij hield uiteraard de grote lijn in de gaten, maar als je als bureaumedewerker eenmaal zijn fiat had gekregen kon je je gang gaan en bleef hij consequent achter je staan. De vragen waar Piet zich gedurende zijn directeurschap hoofdzakelijk mee bezig hield zou je als volgt kunnen samenvatten: "hoe kun je de voor de faculteit beschikbare gelden en ruimte zo efficiënt mogelijk benutten en tegelijkertijd maken dat de kwaliteit van het arbeidsproces verbetert en de mensen tevreden zijn over hun werkplek en faciliteiten en daardoor hun beste prestaties leveren". De reorganisatie van de werkplaats is daar een fraai voorbeeld van. Dergelijke reorganisaties roepen bij mensen die daarbij betrokken zijn, vaak weerstand op en om het door te zetten moet je, zoals onze nieuwe directeur het zegt in de vorige Fylakra, zo nodig hard en autoritair kunnen zijn. Of, zoals Piet het meestal formuleert, hard kunnen zijn in nee zeggen en knopen kunnen doorhakken.

Naast de reorganisatie van de werkplaats zijn er nog vele facultaire situaties waar Piet een belangrijke rol in heeft gespeeld. Ik wil er nog twee van noemen.

Als eerste denk ik aan het streven naar "geen gedwongen ontslagen" bij de reorganisatie van onze faculteit. Dit streven werd circa 15 jaar geleden ingezet toen de druk om te bezuinigen steeds groter werd en de faculteit moest reorganiseren. Hoe moeilijk het vaak ook was, Piet heeft dit streven altijd ondersteund en zijn hele creatieve vermogen daarvoor ingezet. Uiteraard had dit als consequentie dat flink wat medewerkers van taak en van plek moesten veranderen en dat was voor velen al erg moeilijk om te accepteren. Maar het is onze faculteit, als een van de weinigen, nagenoeg steeds gelukt om gedwongen ontslagen buiten de deur te houden.

Een tweede punt is het tot stand komen van het Minnaertgebouw. Op de bestuurstafel kwam op een gegeven ogenblik een memo van Jan Kuperus, die toen in de U-raad zat en de discussies over het Educatorium bijwoonde. Hij tipte het bestuur dat als we een onderwijsgebouw op het Princetonplein wilden hebben, we nu snel iets moesten doen vóór het te laat zou zijn. Het faculteitsbestuur besloot direct om samen met wiskunde een aanvraag voor een WNS-onderwijsgebouw in de Noordwesthoek op te stellen. Piet werd voorzitter van een klein clubje dat de aanvraag zou onderbouwen en zo kwam de steen aan het rollen. Steeds heeft Piet, met name ook als bouwheer, een belangrijke rol gespeeld bij het tot stand komen van het Minnaertgebouw.

Niet alleen binnen de faculteit, maar ook op andere universitaire plekken, heeft Piet wapenfeiten op zijn naam staan. Zo hadden de α - en γ -faculteiten in het voorjaar van 1991 een uitvoerige brief naar het CvB gestuurd, waarin ze probeerden te onderbouwen dat er met het verdeelmodel voor de universitaire financiën "fundamenteel iets mis was" waardoor ze te weinig financiële middelen kregen. Dit diende naar hun mening gewijzigd te worden en dat zou dan ten koste gaan van de β /medische hoek. Die waren daar uiteraard niet blij mee en schreven om dit te weerleggen als tegenzet eveneens een brief aan het CvB, waarin ze probeerden duidelijk te maken dat de α/γ -groep het geheel bij het verkeerde eind had. Dit "gevecht" werd steeds serieuzer en opmerkingen als: dan moeten we maar opsplitsen in twee Utrechtse universiteiten vervulden het CvB met zorg. Het besloot een werkgroep in te stellen met vertegenwoordigers uit alle faculteiten om een nieuw Utrechts financieel verdeelmodel op te stellen. Piet werd voorzitter en stelde voor om de huidige nutteloze discussies te

stoppen en eerst criteria op de stellen waaraan voldaan zou moeten worden door het nieuw te ontwikkelen verdeelmodel. Dit toch erg logische voorstel werd niet zo maar door alle faculteiten aanvaard, omdat men niet kon overzien welk financieel plaatje er voor de eigen faculteit uit zou rollen.

Bij waardering hoort ook een cadeau

Maar dat was natuurlijk juist de clou. Uiteindelijk legden ze zich allemaal bij dit voorstel neer en kwamen de discussies over de criteria op gang. Gelukkig is er nog steeds maar één Utrechtse universiteit. Dat betekent dat alles goed afliep, zonder dat het β /medische cluster veel geld moest inleveren.

Dat Piet door dit soort handelingen een graag geziene adviseur was van het CvB laat zich dan ook begrijpen. Deze buitenfacultaire

activiteiten hebben er uiteraard mede toe bijgedragen dat Piet met de zilveren medaille van de universiteit werd onderscheiden.

We mogen dus zeggen dat we een zeer bekwame, creatieve directeur kwijt raken aan het centrale bestuur van de universiteit, want Piet blijft nog twee jaar, tot zijn 65-ste, taken vervullen voor het CvB. Dat gebeurt wel vanuit de voor hem vertrouwde omgeving. Je kunt Piet nu vinden in kamer 012 van het BBL, maar alleen voor universitaire vragen.

Wij wensen Piet (en natuurlijk ook Mimi) alle goeds toe voor de komende jaren en het zal nog wel even wennen zijn dat Piet niet meer op zijn bekende stek zit, maar als de signalen niet bedriegen hebben we er met Henrik Rudolph een goede directeur voor in de plaats gekregen.

Herman Hooymayers

'Oud' en 'Nieuw' bij elkaar

Het vertrek van Piet Zeegers

Enkele nieuwe maatregelen bij het vertrek van Piet Zeegers als directeur en de invoering daarvan op 26 juni 1998.

In de uitnodiging voor het afscheid van Piet Zeegers werd aangekondigd dat ik hem zou gaan toespreken. Dat nu was een misverstand. Ik heb die gelegenheid gebruikt om enkele nieuwe regelingen bekend te maken, die maatregelen onmiddellijk in te voeren en om daarbij onze vertrekkende directeur ze direct te laten ondervinden.

In de tijd dat Piet hier werkte heb ik hem van zo veel kanten meegemaakt, dat ik het idee heb hem aardig te kennen en in ieder geval te weten hoe je hem moest benaderen als je iets bij hem voor elkaar wilde krijgen. Deze kennis was tot op vandaag in onze faculteit van levensbelang. Het is me dan ook herhaaldelijk overkomen dat andere medewerkers me raad vroegen als ze, op een of andere manier, iets bij Piet aanhangig wilden maken. Kortom om goed te kunnen functioneren moest je in onze faculteit een zekere hoeveelheid Zeegerskunde in je mars hebben, anders kon je het wel vergeten. Ik voer vanaf heden dan ook dit vak in, als officieel examenvak voor medewerkers. Als er ooit een leerstoel in komt, dan hoop ik dat het 'search comittee' me zal weten te vinden.

Een tweede vernieuwing wordt vandaag van kracht. Voor een student deze universiteit verlaat doet hij een examen. Een personeelslid hoeft dat niet te doen; hooguit een uittree-gesprek. Personeel wordt echter wel degelijk geacht om in hun dienstverband een boel te leren. Dit verschil tussen deze geledingen van onze universitaire gemeenschap moet daarom maar eens afgeschaft. Ik ga dan ook in het kader van de professionalisering van het personeelsbeleid vanaf nu het uittree-gesprek vervangen door een uittree-examen. Piet is de eerste die dat zal ondergaan. Om het hem niet te moeilijk te maken zal ik zijn uittree-examen laten gaan over het vak waarin hij ongetwijfeld een kenner is, het zojuist geïntroduceerde vak Zeegerskunde.

Een probleem daarbij is dan nog wel dat zakken of slagen bij dit soort examen weinig uitmaakt, maar eigenlijk wil ik dat verschil ook bij gewone tentamens toch al zo snel mogelijk afschaffen. Aan andere universiteiten was het reeds lang het geval, dat een afstudeerder bij zijn examen door de faculteit een roos krijgt uitgereikt, zo mocht ik

waarnemen. Gisteren heeft onze studentenvereniging Aeskwadraat dat ook hier gedaan. Wij moeten echter vooroplopen in de rangorde van zusterfaculteiten, zo is ons opgedragen; we gaan dat dan ook beter doen. Ieder student krijgt voortaan bij iedere tentamenopgave een roos; Is het antwoord juist dan is dat een rode, is het onjuist dan wordt het een witte. Zakken of slagen wordt afgeschaft. Weg dus herkansingen of studie-uitloop, te lage rendementen, excellente, plus-

en minvarianten, combi- en TWIN-studies. Alle 'onderwijstargets' (wat zijn engelse woorden toch mooi) in een klap gehaald!

Het diploma vermeldt simpelweg het aantal rozen en het roosgemiddelde; een kleurig roosgemiddelde geeft uitzicht op een rooskleurige toekomst. Uiteraard gaan we dit systeem direct invoeren bij het nu te houden uittreeexamen.

Een mondeling examen is openbaar, zo staat het in ons opleidingstatuut. Ik

trek de openbaarheid door en wil de toeschouwers van dit examen, terwijl we examineren, laten zien hoe dynamisch dit vakgebied is. Daarom heb ik een korte film over Zeegerskunde gemaakt die de ontwikkeling van het object van studie door 17 afgelopen jaren heen toont (een zg. morphing waarvoor de bronfoto's verstrekt werden door Evert Landré en Gijs van Ginkel).

De examenvragen bestaan uit teksten, die letterlijk afkomstig zijn uit de nieuwjaarstoespraken van onze vertrekkende directeur, maar wel geheel uit hun verband gerukt om het spannend te maken. In een

multiple choice moet de context worden gekozen. Gezien de discussies die er in het verleden geweest zijn met de redactie van Fylakra over het volledig opnemen van de nieuwjaarsrede in dit blad, kan ik er zeker van zijn dat de teksten echt letterlijk zijn weergegeven. (De lezers van Fylakra die hun basiskwalificatie Zeegerskunde willen behalen kunnen hun kennis in dit vak vergelijken met de elders in dit nummer opgenomen antwoorden)

Als eerste vraag een weggevertje, (hoewel hier alle drie antwoorden juist zouden kunnen zijn)

1. 'Dit is het dan. Ik doe dit nooit weer'

Dit betrof

- ❖ Het vergaderen met de begrotingscommissie, nadat die het budget van het faculteitsbureau had proberen te korten.
- ❖ Het overleg met de dienstencommissie over het ARBO-plan van de faculteit.
- ❖ Het houden van een nieuwjaarstoespraak

2. 'de per 1 januari 19.. ingetreden wet ????, die bij zorgvuldig naleven het werken onmogelijk maakt'

Hierin is ????

- ❖ de WUB
- ❖ de MUB
- ❖ de wet arbeidsomstandigheden

3. Ik heb niets gezegd over:

....

- niets over de organisatie van de (sub)faculteit die het onmogelijk maakt in dit soort gevallen slagvaardig op te treden;

.....

Dit sloeg op

- ❖ een van de eerste contractresearch overeenkomsten
- ❖ het omzetten van aio salarissen in beurzen
- ❖ het aanbieden van een nieuw te bouwen verdieping op het BBL aan een eminent wetenschapper die dreigt te vertrekken

4. Het CvB meent dat het te langzaam gaat. Als ik het bestuur was zou ik me niet laten opjagen

Dit gaat over

- ❖ Het besteden van de groeiende bedrijfsreserves
- ❖ Het feestelijk uitreiken van FLOW certificaten
- ❖ De reorganisatie van de subfaculteit

5. Slechts een enkeling deelde mede geen oordeel over deze uitgangspunten te kunnen geven omdat hij de uitkomst niet kende. Maar dat was nu juist de grap

Dit ging over

- ❖ het nieuwe facultaire verdeelmodel
- ❖ het inbrengen van de onderwijstaken van het wetenschappelijk personeel in het Julius Instituut
- ❖ het samenbrengen van de afdeling elektronica en de werkplaats in een op te richten IGF

6. Met Uw klachten en vragen om het gebouw te onderhouden moet U wel bij mij zijn, maar ik kan er niets aan doen.

Dit was omdat

- ❖ je er geen geld voor had gekregen
- ❖ het gebouwbeheer niet was overgedragen
- ❖ je er geen tijd voor had

7. ??? is in het gunstigste geval een sigaar uit eigen doos, maar nu is het zelfs zo dat iemand anders die sigaar oprookt.

??? staat hier voor

- ❖ Arbeidsduurverkortung
- ❖ Decentralisatie van wachtgelduitkeringen
- ❖ Financiering van de vijfjarige studieduur

8. Ik wacht af en oefen me ondertussen in het nee zeggen

Deze oefening is

- ❖ een eerste training voor het directeurschap
- ❖ een poging om het gehoor te laten wennen dat er nergens geld voor is
- ❖ een reactie op de overgang van subfaculteit naar faculteit

9. Bezuinigen kost meer personeel dan U denkt

was een uitspraak

- ❖ om het faculteitsbureau niet te veel te laten krimpen
- ❖ om het personeel voor te bereiden op grote aantallen gedwongen ontslagen
- ❖ als reactie op het decentraliseren van allerlei diensten naar de faculteiten

Over het algemeen moeten examinatoren weten wat hun kandidaat wordt geacht te antwoorden. Wij kennen in onze faculteit het echter afstudeeronderzoek waarvan de uitkomst ook voor de examinator een verassing is. Daarom ook hier als laatste een vraag waarop ik ook het antwoord niet weet.

10. Ik stel U voor het leed te verdrinken voor het zich gemanifesteerd heeft

Dat leed was

- ❖ Je eigen vertrek
- ❖ Het verschuiven van zeggenschap van directeur naar decaan
- ❖ Het verschuiven van onderzoeksbudgetten naar NWO

(Soms geholpen door Mimi scoorde Piet op een enkele na alle gestelde vragen juist en zo mocht hij dus met rooskleurige toekomst het directeurschap vaarwel zeggen).

Het complement van de rozen was uiteraard voor de enige echte Zeegerskenner, in de zaal, zijn vrouw Mimi, wiens afscheid ik had gemist, dat kon ik dan gelijk goed maken.

Dan nu naar de toekomst met de nieuwe directeur. Zal er een nieuw vak ontstaan? Voor degene die Henrik Rudolph tot een object van studie willen maken was er vast een eerste oefening. Terwijl ik de faculteit een blik op de toekomst bood die de overgang tussen de twee directeurs visualiseerde kreeg Piet onder dankzegging voor onze samenwerking en voor alle zorg die hij voor onze faculteit heeft gehad een CD-ROM met de film 17 jaar Piet

Jan Kuperus

N.B. Antwoorden van de quiz: zie pagina 60.

Het Bureau

Het Bureau van de faculteit is gevestigd aan het einde van de zuidwest gang op de eerste verdieping van het Buys Ballotlaboratorium. Wat wij in de wandelgangen Het Bureau noemen, maar correct gezegd 'het bestuursteam' is, het 'echte' bureau omvat namelijk ook nog alle ondersteunende diensten, zit daar al sinds mensenheugenis, in elk geval die van mij. Omdat daar de laatste maanden een en ander veranderd is wil de redactie van Fylakra u een hernieuwde kennismaking met 'HET BUREAU' aanbieden.

Aan het bureau in de verste kamer zit 'de decaan' van de faculteit, **prof.dr. Hans van Himbergen**, theoretisch fysicus. Sinds de invoering van de meest recente wetgeving is hij de belangrijkste persoon binnen de faculteit. In de kamer naast die van hem staan nog enkele oude bureaus maar die worden binnenkort vervangen. Aan deze bureaus vinden we het hoofd van het secretariaat, **Saskia Meesters**, in het bijzonder belast met de bestuursondersteuning van de faculteit, en haar collega **Annemieke van der Velde**, secretaresse van het bureau. Bij deze dames zit **Evert Landré**, die we allen kennen van de mooie foto's die hij bij alle bijzondere gelegenheden binnen de faculteit maakt. Zijn huidige taak behelst ook het bijhouden van het archief, mede in het belang van het aanhalen van de betrekkingen met de alumni, en vanaf september de productie van het Natuur- en Sterrenkunde bulletin en andere werkzaamheden die zich op het bureau zoal voordoen.

Naast Saskia, Annemieke en Evert zit de nieuwe directeur van de faculteit, **dr. Henrik Rudolph**, afkomstig van de sectie grenslaagfysica van het Debye Instituut en daar nog in deeltijd werkzaam is.

De volgende deur geeft toegang tot de kamer van **drs. Peter Mertens**, beleidsmedewerker van de faculteit. Aan zijn bureau werkt hij o.a. aan de voorbereidingen van de bestuurs- en de raadsvergaderingen, maakt er beleidsnota's en jaarverslagen.

Het bijzondere aan deze situatie is dat bovengenoemde personen tot voor kort op zes verschillende plaatsen binnen de faculteit werkten en sinds half juli 'tot elkaar veroordeeld zijn' en de verantwoordelijkheid hebben om samen zorg dragen voor het functioneren van de faculteit. Hans, Evert en Peter zijn oude bekenden, Henrik is onlangs in Fylakra al voorgesteld, vandaar dat het 'spotlight' gericht wordt op Saskia en Annemieke.

Saskia Meesters

is 33 jaar jong en begon haar carrière aan de faculteit Natuur- en Sterrenkunde bijna vijf jaar geleden als uitzendkracht bij Personeels Zaken. Het was niet haar eerste baan. Na haar gymnasium opleiding heeft ze eerst in Groningen en later in Utrecht als studente uitgebreid kennis gemaakt met de opleiding psychologie, het beviel haar niet

voldoende om de opleiding af te maken en ze besloot wat van de wereld te zien als au pair en kibboetswerkster. Na haar HBO opleiding inrichtingswerk heeft ze vijf jaar in de psychiatrie gewerkt. *"Dat was zwaar want de groepen waren groot en ik bleek mijn aandacht liever te richten op de individu dan op hele groepen mensen."* Als intercedente van een uitzendbureau kon ze juist wel aandacht besteden aan het bemiddelen van de werkzoekende individu. Dat ze in die positie ook alle (leuke) banen als eerste onder ogen kreeg was mooi meegenomen en voor de functie bij PZ besloot ze zelf als eerste belangstelling te tonen. In de jaren dat ze bij PZ werkzaam was heeft ze ook als eens bij het BUREAU ingesprongen als secretaresse voor Peter.

Nu ze moeder is van de drie en een halfjarige Isaac en de bijna elf maanden oude Ernesto, bij PZ al vele jaren een vaste aanstelling had, begon ze ook in de werksfeer wel zin te krijgen in wat anders. Toen Peter vroeg of ze belangstelling had voor een functie als hoofd van het secretariaat was de overstap snel gemaakt. *"Het is een uitdagende baan, het is leuk om het secretariële werk goed te stroomlijnen, te kijken naar korte en lange termijn belangen, meer verantwoordelijkheid te dragen dan voorheen en heel boeiend om alles wat er op de faculteit gebeurt onder ogen te krijgen. Al die kennis is ook uiterst nuttig bij het uitvoeren van het werk. Als BUREAU van de faculteit ben je ook intern en extern aanspreekpunt, er komen altijd vragen en het is zaak om die zo goed mogelijk te kunnen beantwoorden."*

Naast haar drie dagen bij de faculteit, de aandacht die ze met genoeg besteedt aan man en kinderen is er niet zoveel tijd over voor hobby's. Als uiting van haar belangstelling voor de Spaanse cultuur zou ze graag weer wat gaat doen aan Sevillanas, een zwieriger vorm van flamencodansen, maar dat duurt misschien nog even.

Annemieke van der Velden

is 28 jaar jong en begon haar carrière aan de faculteit Natuur- en Sterrenkunde vorig jaar december als uitzendkracht bij Financiële Zaken met het verwerken van facturen. In maart hoorde ze van de vacature voor secretaresse van het BUREAU en ze besloot daar een interne sollicitatie op los te laten. Tot haar grote genoegen kreeg ze deze baan. Vanaf 1 juni is ze door Linda Huldman ingewijd in het reilen en zeilen van het secretariaat van het bureau. Linda heeft sinds

1 augustus een baan bij het secretariaat van diverse Utrechtse artistieke opleidingen en is dus niet meer als vraagbaak bij de hand.

Annemieke werkt ook drie dagen bij de faculteit. De overige tijd heeft ze ook echt nodig om haar studie cultuur geschiedenis aan de Universiteit Utrecht af te ronden. Ze is bezig met haar afstudeeronderzoek waarvoor ze een scriptie schrijft over het 'historisch besef in de periode aan het eind van de vorige eeuw, in Nederland'. Heel boeiend omdat we nu weer in een 'fin de siècle' periode zitten. Voor het eind van dit (kalender) jaar hoopt ze haar doctoraalbul in ontvangst te kunnen nemen. In het verleden heeft ze ook op andere plaatsen binnen de universiteit al parttime banen gehad, o.a. bij Bureau Inschrijving. *"Dat is echt een voordeel, want zo weet ik al een hoop dingen die me nu weer te pas komen."*

Vanaf half juli zijn **Henrik en Hans** ook aangeschoven achter hun bureaus op de eerste verdieping. *"Het leuke is dat iedereen hier op een bepaalde manier nieuw is, we hebben nooit eerder met elkaar samengewerkt en iedereen is er op uit om samenwerkend in een open sfeer goed op elkaar ingespeeld te raken. Dat nieuw zijn na een betrekkelijk korte inwerkperiode, heeft ook als voordeel dat je met zijn tweetjes allerlei zaken naar eigen inzicht opnieuw kunt opzetten."*

Saskia en Annemieke doen beiden de secretariële werkzaamheden die zich op dat moment voordoen. Saskia notuleert alle bestuursvergaderingen en bij afwezigheid neemt Annemieke dat over.

Als werk, studie en partner niet meer alle tijd opslokken dan hoopt ook Annemieke wat meer tijd voor dans en beweging te krijgen, Grieks dansen misschien of wat anders, *"het is altijd leuk om weer wat nieuws te proberen"*.

Het enige waar het **Saskia, Annemieke en Evert** nog aan ontbreekt is een nieuw bureau, maar dat komt er spoedig en ze zullen in hoogte verstelbaar moeten zijn, zo sprak Henrik toen hij zijn collega's van het BUREAU op hun werkplek in de kamer naast hem in ogenschouw nam.

Ada Molkenboer

Einde van een tijdperk

In de eerste week van september zult u draai- en freesbanken uit de hemel zien vallen, want verhuizers zullen dan de vertrouwde hulpwerkplaats op de zevende verdieping van het BBL, domicilie van Piet Hoogendoorn, Gerard Hörchner en Willem Tijben, leeghalen. De apparatuur wordt overgebracht naar het Caroline Bleeker gebouw, waar zij dan ook zullen gaan werken in de grote werkplaats. Dat zal wennen zijn, zowel voor de gebruikers als voor henzelf.

Mannen bedankt voor de gastvrijheid en altijd klaarstaan voor haastklussen. We zullen jullie missen op de zevende verdieping van het BBL, maar gelukkig ben je makkelijk te vinden in de werkplaats en ook daar is het goed toeven.

Gijs van Ginkel

Zo zag de hulpwerkplaats eruit!

NIEUWS UIT DE INSTITUTEN:

Het IMAU

Het IMAU heeft een nieuw chemisch laboratorium ingericht, waar Carina van der Veen de scepter zwaait (aan u voorgesteld in één van de vorige Fylakra nummers). Daarmee samenhangend is in de kelder van het BBL een grote vrieskelder ingericht. Doel van al deze ruimten is om de mogelijkheid te hebben voor het opslaan en analyseren van lucht uit ijs met behulp van gaschromatografie. Daartoe worden luchtmonsters genomen direct uit gletscherijs (zgn. "oude lucht"), maar ook wordt "nieuwe lucht" verzameld, vliegend boven verschillende landschappen. Prof. Jos Lelieveld doet dat hoogst-persoonlijk.

Van december 1997 tot maart 1998 heeft een expeditie naar Antarctica plaatsgevonden met als doel het onderzoek naar de relatie tussen atmosfeer en ijskap. Om daarover wat aan de weet te komen worden op verschillende hoogten en met verschillende gereedschappen metingen gedaan van temperatuur, luchtdruk, luchtvochtigheid e.d. Laag bij de gronds vindt dat plaats met meetmasten tot 15 meter hoog. Met kabelballonnen, een soort minizeppelins, wordt de hoogte van 15 m tot 500 meter bestreken en met een radiografische sonde aan een ballon kunnen hoogten van 15 tot 20 km worden bereikt. Met radiosondes kan ook direct de eigen positie worden bepaald, zodat daarmee ook windvelden kunnen worden gemeten.

De expeditie liet vijf weerstations achter op het Antarctisch ijs, zodat men hier rustig met opgerolde hemdsmouwen, zittend in de zomerzon, de ijzige gegevens uit het verre zuiden kan doornemen.

De expeditie heeft ook ijsboringen tot 100 meter diep in de ijskap gedaan. De ijsmonsters zijn voor analyse meegenomen naar Utrecht en die liggen nu dus ijs te wezen in de vrieskelder in het BBL.

COACH, the International school for Coöperation on Oceanic, Atmospheric and Climate Change studies werd op 1 juli j.l. op feestelijke wijze gestart in het Educatorium. De minister van Onderwijs en Wetenschappen was er, ons College van Bestuur en vele anderen, maar dat heeft u uitgebreid kunnen lezen in het U-blad. Onze fotograaf trof facultaire medewerkers, die anders vrijwel

"ongedast" door het leven gaan, nu in de meest fantastisch gekleurde stropdassen, maar dat terzijde. De eerste meetactiviteiten na het openingsfeest bestonden uit het nemen van luchtmonsters boven het oerwoud van Suriname.

Prof dr. J.Lelieveld en mevr. dr. B.E.van Vucht Tijssen

In september/october a.s. zal onder auspiciën van COACH in Boekelo een summerschool plaatsvinden voor 35 studenten. Het onderwerp is: "Atmospheric dynamics and tracer transport".

In mei 1998 heeft het IMAU deelgenomen aan het zgn. FIRE project, een grootscheeps onderzoek, waarbij men een ijsbreker heeft laten vastvriezen en vervolgens metingen op het ijs heeft gedaan met masten en ballonnen (IMAU). Omdat er nog geen financiële ruimte was voor een eigen IMAU onderzeeër en een eigen IMAU vliegtuig zijn de metingen met behulp daarvan uitgevoerd door samenwerkingpartners, die wel de beschikking daarover hadden. Als u verder vragen over IMAU of het weer heeft kunt u bij Jan de Wolde terecht, managing-director van het IMAU.

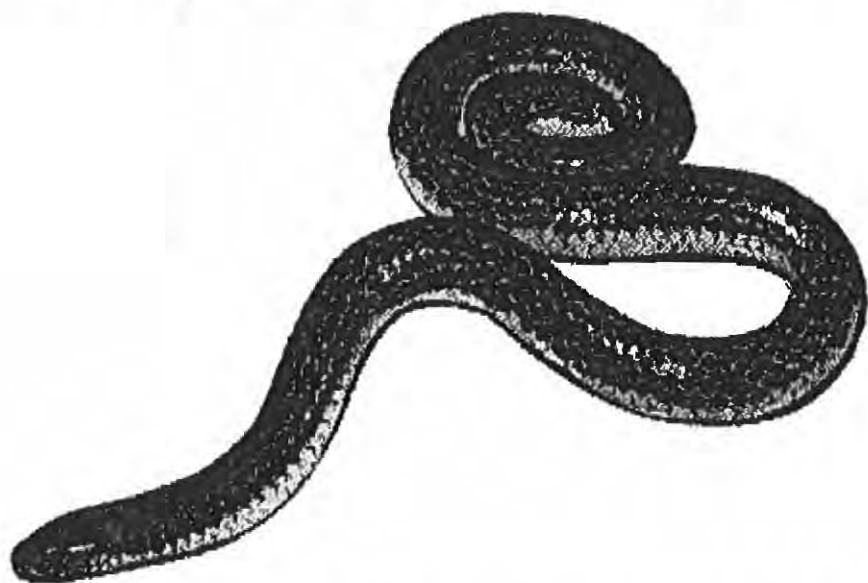
Gijs van Ginkel

*Rector Magnificus Prof. dr. H. O. Voorma met Prof. dr. P. Crutzen
tijdens de feestelijke start van COACH*

Brandslang

Wie zo eind juli besluit te gaan werken loopt groot risico de enige te zijn. Dit overkomt mij ook. Ik zit moederziel alleen in mijn kamer op de begane grond in het Minnaertgebouw. Om half elf besluit ik eens te gaan kijken of de koffieautomaat enig vertier biedt. Op de gang voor mijn deur kruipt een slang. Naar mijn smaak een grote. Ik bekom van de schrik en loop maar eens naar de portier voor overleg. 'Beneden in de gang zit een slang.' Ik weet niet of ze me gelooft, maar ze kijkt me meelevend aan. 'Kom, dan zullen we maar eens gaan kijken.' Ze loopt kalm naar beneden. Ik er achter aan. Ineens van beneden een GIL. Ze staat met twee sprongen naast me op de trap. 'EEN SLANG!!' Ik kijk haar meelevend aan. Ik ben wel blij dat zij het beest ook gezien heeft. Slangen zien die niemand anders ziet is vragen om moeilijkheden.

Als twee bange kinderen sluipen we de trap af en zien nog net de slang onder de deur door het magazijn in vluchten. Wij vluchten naar buiten. De portier besluit de bewaking te bellen, maar voordat ze dat kan doen begint er een lamp te knipperen en een sirene loeit. Brandalarm. Een luidsprekerstem verzoekt in diverse talen - waaronder

Nederlands – een ieder het gebouw rustig te verlaten. De portier besluit weer naar binnen te gaan. Ik blijf alleen achter bij de gesloten deur van het magazijn.

Niet lang. De bewaking verschijnt. 'Wat is hier aan de hand'? 'Er zit een slang in het magazijn'. 'Een brandslang'? 'Nee een levende'. De een kijkt mij meelevend aan en de ander mompelt iets van 'en is daar brandalarm voor nodig'. Voordat het misverstand kan worden opgelost verschijnt iemand van de technische dienst en maakt de deur van het magazijn open. Ziet nog juist een slang achter verre schappen kruipen. De bewaking bezieet mij met andere ogen en besluit de dierenambulance te bellen.

Inmiddels hebben vrij veel mensen het gebouw rustig verlaten en we vormen al een heel gezelschap. De bewaking verlaat ons en gaat het gebouw in, want brandalarm is ook niet niks. De dierenambulance arriveert. Hij vindt natuurlijk dat wij niet veel te doen hebben, zo'n oploop voor een enkele slang. De ambulance is voorzien van een grote plastic doos en instrumenten kennelijk ontworpen om slangen mee te vangen. De ambulance en de technische dienst verdwijnen in het magazijn en komen na enige tijd terug met een gevulde plastic doos. De slang zal worden gemeten, gewogen, genoteerd en ver weg worden vrijgelaten. Ouderen onder ons herkennen dit als de methode "Koppejan".

De voorstelling is kennelijk afgelopen en we verspreiden ons. Ik besluit naar boven naar de portier te gaan om haar te vertellen dat wat betreft de benedenverdieping het sein "alles veilig" kan worden gegeven. Daar hoor ik dat het brandalarm is ontstaan doordat een schoonmaker per ongeluk een brandmelderglaasje heeft gebroken. Als ik U nu ook nog vertel dat de slang een onschuldige ringslang was dan begrijpt U dat het Minnaertgebouw een buitengemeen veilig gebouw is waar U best een vakantiedag kunt doorbrengen om van de natuur te genieten.

Piet de Wit

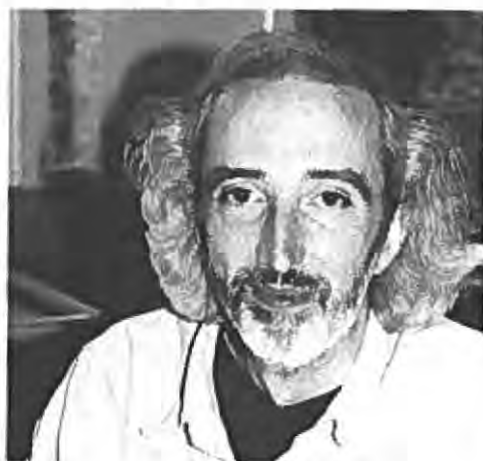
Jan Bultjes

Projectleider voor beeldacquisitie

Op 1 juli 1998 is Jan Bultjes in dienst getreden bij de elektronische groep van de IGF, waar hij zich gaat bezig houden met projecten op het gebied van beeldacquisitie. Hierbij kan men denken aan beelden van de Dutch Open Telescope (DOT) of beelden ten behoeve van oogbewegingregistratie.

Jan heeft in Delft natuurkunde gestudeerd en na zijn afstuderen is hij in 1986 in Duitsland gaan werken. Zijn eerste werkgever was het Bundes Anstalt für Materialprüfung (BAM) in Berlijn. Hier was hij belast met beeldverwerking voor materiaalonderzoek, zoals het interpreteren van röntgenopnames van lasnaden.

Daarna trad hij in dienst van het Deutsches Herzzentrum Berlin waar hij het projectmanagement voor een digitaal medisch beeldarchief op zich nam. Het doel van dit project was om de arts vanachter zijn beeldscherm toegang te verschaffen tot alle informatie van de betreffende patiënt. Het probleem hierbij is dat het dataformat van de verschillende beeldgevendende apparaten nog niet geheel gestandaardiseerd is. Dit is vooral hinderlijk als de output moet dienen als input voor een andere applicatie.

In zijn vrije tijd trekt Jan er met zijn racefiets op uit en volgt dan bij voorkeur het parcours van grote wielervedstrijden zoals de Ronde van Vlaanderen of de Tour de France.

Dichter bij huis tracht hij zich een beeld te vormen van de utrechtse horeca, want Jan houdt van gezelligheid.

U kunt hem vinden op kamer 112 van het Caroline Bleekergebouw.

Jaap Langerak

Beerd Luijtjens worstelt zich door het bibliotheekstof heen

Op 1 december 1997, nog net voor de enorme verbouwingsstofwolken losbarstten op de tweede verdieping van het BBL (schuldig daaraan is Jaap van Eck, die heeft het allemaal bedacht), trad Beerd Luijtjens in dienst van de Faculteit als bibliotheekmedewerker. Hij dreigde bijna aan onze aandacht te ontsnappen, maar Rixt Heerma introduceerde hem bij de redactie, zodat wij hem hierbij aan u voorstellen.

Beerd heeft een HBO opleiding tot bibliotheek medewerker gevolgd in Deventer. Na afronden daarvan heeft hij meerdere bibliotheekbanen gehad om uiteindelijk in Utrecht te belanden.

In onze bibliotheek bevalt het hem goed, omdat het werk heel afwisselend is. Beerd speelt enthousiast gitaar in een bandje, dus bij feesten kunnen we bij hem terecht voor de formatie van een faculteitsband.

Wij wensen hem een stof- en lawaai-vrije bibliotheek en een prettige werktijd in de bibliotheek.

Gijs van Ginkel

Wilma van Eijdsen:

Het nieuwe gezicht van didactiek

Eind augustus trof ik Wilma van Eijdsen, net terug van vakantie en geheel gebronsd door de Zuid-Franse zon, op haar nieuwe werkplek: het secretariaat van Didactiek op de begane grond van het Buys Ballot Laboratorium.

Wilma heeft met ingang van 1 juni j.l. het secretariaatswerk overgenomen van Jenny Andriese. Na geruime tijd te hebben gewerkt bij de faculteit Geneeskunde vond zij het tijd voor een andere baan en dat werd dus deze.

Natuurlijk ben je als vragensteller dan geïnteresseerd in de verschillen tussen die twee werkplekken. Het meest opvallend voor Wilma is het veel informeler karakter bij Didactiek in vergelijking met Geneeskunde, een omstandigheid, die ze overigens zeer waardeert.

Als u Wilma in haar vrije tijd zou tegenkomen, zou het u misschien wel moeite kosten om haar te herkennen: ingepakt in een leren

motorpak en verscho-
len in een forse helm
bestuurt ze dan met
grote hartstocht haar
Suzuki Intruder mo-
torfiets. Motorrijden
is nl. haar grote
hobby naast fitness
en lezen.

Wij wensen Wilma
een goede tijd in haar
nieuwe baan en dat
zal vast wel lukken,
want didactiek is
toch min of meer een
psychisch warm bad
in vergelijking met
andere werkplekken
aan onze universiteit.

Gijs van Ginkel

Christian Straman

Software Elektronicus

Op 15 juli 1998 trad Christian Straman in dienst bij de Elektronische Groep van de IGF, hij is de opvolger van Tom Slegter.

Aangezien IT-ers overal met lease-auto's worden binnengelokt wilde ook de IGF niet achterblijven, en zo kon het gebeuren dat Christian zijn carrière begon met 2 weken vakantie. Daar liet hij zelfs een baan bij Baan voor schieten.

Christian is afgestudeerd aan de Hogeschool van Utrecht, met als studierichting Informatica. Zijn afstudeerproject deed hij bij Fysische Informatica en evenals dat bij zijn voorganger het geval was werd hij getipt door Cees de Laat voor een vacature bij de IGF.

De interesse voor computers begon bij Christian al op de middelbare school. In die tijd vond hij het een uitdaging om de beveiliging van software te kraken, maar ter geruststelling moet ik u namens hem

mededelen dat hij deze jeugdzonde inmiddels geheel heeft afgezworen. Thans is hij gefascineerd door het hersenonderzoek van Oliver Sacks, met name de documentaire "Mind Travel" over de gevolgen van hersenbeschadigingen heeft grote indruk op hem gemaakt.

Christian wil zijn informatica kennis graag verder ontwikkelen, hij hoopt ooit nog eens een universitaire graad te behalen.

Wij wensen hem daarbij veel succes.

Jaap Langerak

Tilly Krot

Op 1 juli 1998 is Tilly Krot in vaste dienst gekomen bij het Bedrijfsbureau van de IGF, daarvoor was zij er reeds vanaf januari werkzaam via uitzendbureau Randstad. Zij volgt Ton van Dijk op, die elders bij de Universiteit werkzaam is.

Tilly heeft jarenlang op het secretariaat van Polygram in Baarn gewerkt, maar toen dat werd opgeheven moest zij een andere baan zoeken. Juist in die tijd kreeg ze een ernstig ski ongeluk waardoor ze 1½ jaar uit de running was. Daarna vond ze een tijdelijke baan als directie secretaresse bij de Stichting Oecumenische Hulp in Utrecht. Toen ook daar de geldkraan werd dichtgedraaid stond ze weer op straat, maar gelukkig voor korte tijd. Dankzij een tip van een IGF medewerker kwam ze bij het Bedrijfsbureau terecht, waar zij inmiddels geheel is ingeburgerd.

Tilly noemt zichzelf "een reislustig type". Na haar schoolopleiding heeft ze in het hotelvak in Zwitserland en Engeland gewerkt. Daarna werd ze au-pair in Chicago en gouvernante op de Maagdeneilanden. Ook tijdens haar vakanties bezocht ze verre landen, zoals Kenia, Thailand, Mexico, Guatemala, Honduras etc., kortom de halve wereld. Dus ook voor een deskundig reisadvies kunt u terecht bij het Bedrijfsbureau op de 1e verdieping van het Caroline Bleekergebouw.

Jaap Langerak

Eric-Jan de Jong

Op 1 augustus 1998 is Eric-Jan de Jong in dienst getreden als instrumentmaker bij de IGF. Eric-Jan heeft een MTS opleiding voor fijnmechanische techniek gevolgd aan de Leidsche Instrumentmakers School (LIS). Het doel van deze studie is, zoals hij het uitdrukt 'het uiterste uit machines en materiaal te halen'.

Eric-Jan heeft o.a. in de medische industrie gewerkt waar hij zich bezig hield met de reparatie van optische instrumenten, zoals endoscopen. Zijn vorige werkgever was een engineeringbedrijf voor de voedingsmiddelen industrie. Zijn taak was daar het onderhouden en verbeteren van productielijnen.

Bij de IGF is Eric-Jan inmiddels bezig met het maken van een objectief voor de Open Toren Telescoop (OTT).

Ook in zijn vrije tijd houdt hij zich regelmatig met techniek bezig. Zo heeft hij thuis op z'n CAD systeem een ligfiets ontworpen en deze vervolgens gebouwd. De fiets is helemaal 'afgeveerd' en met name de vering van het voorwiel heeft hij sterk verbeterd t.o.v. de bestaande ontwerpen.

Daarnaast heeft Eric-Jan ook nog tijd om bij de Scouting leiding te geven aan een jongerengroep.

Wij wensen Eric-Jan veel succes in zijn carrière bij de IGF.

Jaap Langerak

Dr. Dan Swartz

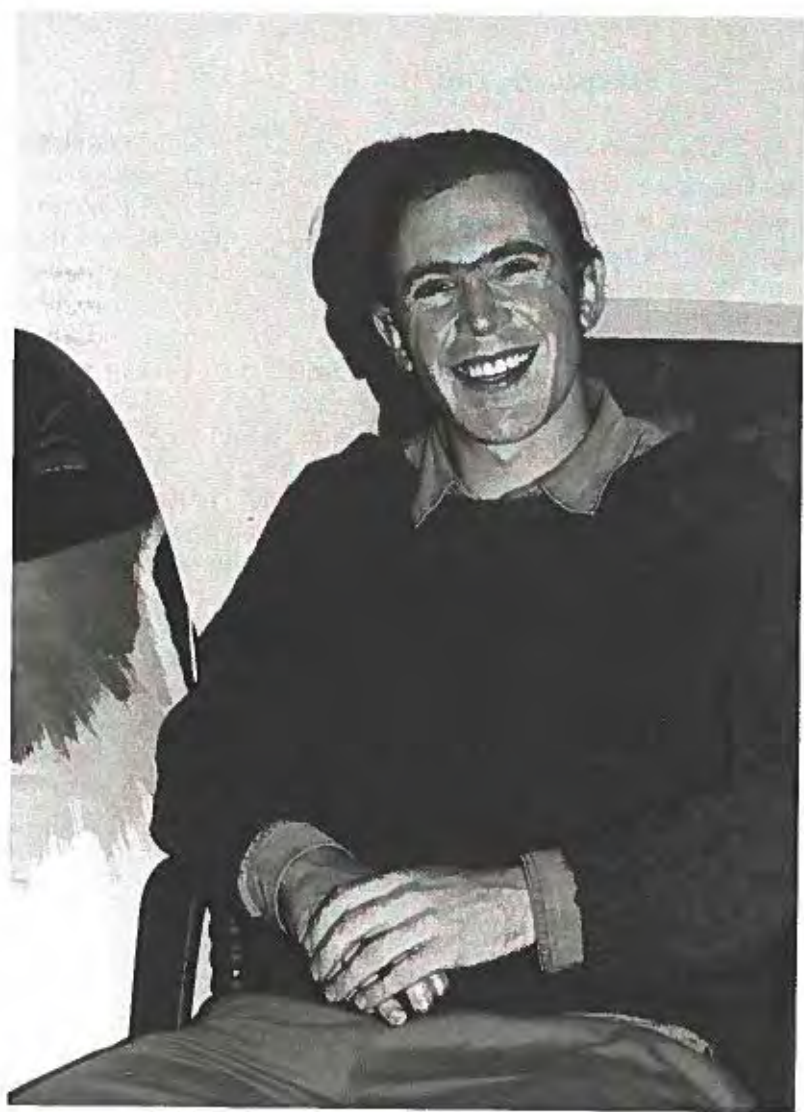
De wind, het ijs en het weer

Toen de heer en mevrouw Swartz voor de Tweede Wereldoorlog vanuit Enschede emigreerden naar Nieuw Zeeland hadden zij niet kunnen bevroeden, dat hun kleinzoon Dan op 1 mei 1998 als postdoc in dienst zou komen van het IMAU om daar onder leiding van Hans Oerlemans onderzoek te gaan doen naar de invloed op het weer van luchttrubulenties in wind waaiend over een grote ijskap in IJsland. Toch is dat zo gegaan, want wij troffen dr. Dan Swartz, oud 28 jaren, opgetogen aan op de zesde verdieping, zittend naast een manshoge opblaas pinguïn. Hij heeft zijn eerste lessen Nederlands al achter de rug en is inmiddels bezig een onderzoeksvoorstel te formuleren over de geschiedenis van het Antarctisch ijs in relatie met klimaatveranderingen. Dat voorstel zal worden ingediend bij EPICA (European Project for Ice Coring in Antarctica), een groot Europees project. Mocht dat worden gehonoreerd, dan zal hij zeker meer dan één jaar hier als postdoc verblijven.

Dr. Swartz is geboren in Nieuw Zeeland en ging daar naar school en naar de universiteit. Zijn promotie onderzoek vond echter plaats aan de Canberra Australian National University. Dat was een geofysisch onderzoek over de effecten van de interactie tussen de zeespiegel en het Antarctisch ijs. Inmiddels voelt hij zich zeer thuis in Utrecht. Hij heeft in de avonduren aansluiting gezocht bij een Utrechtse frisbee club en heeft een grote vaardigheid ontwikkeld in het vlijmscherp slijffen van deze platte schijven. (U kunt hem natuurlijk vragen zijn vaardigheden op dat gebied te demonstreren met de universitaire borden in de nieuwe Minnaert kantine).

Veel succes en inspiratie wensen wij hem toe in Utrecht.

Gijs van Ginkel

Dr. Dan Zwertz verheugt zich op zijn verblijf in Utrecht

Promotie Geert Somsen

Op 27 april van dit jaar promoveerde Geert Somsen op een proef- schrift getiteld "Wetenschappelijk Onderzoek en Algemeen Belang": De Chemie van H.R. Kruyt (1882-1859)'.

De chemie van de Utrechtse hoogleraar Kruyt was vooral de colloïdchemie, en het door Kruyt in alle mogelijke fora gepredikte 'maatschappelijk belang' gold in de eerste plaats het zuiver wetenschappelijk onderzoek. Kruyt was dan ook nauw betrokken bij de oprichting van organisaties als TNO en ZWO.

Het moge duidelijk zijn, Geert maakte als AIO deel uit van (toen nog) vakgroep Geschiedenis en Grondslagen van de Wiskunde en de Natuurwetenschappen. Na zijn scheikundestudie aan de VU deed hij in 1992 zijn intrede aan de Nieuwegracht. De meeste Princetonpleinbewoners zullen hem nauwelijks gezien hebben. Overigens gold dit in wat mindere mate ook voor ons historici, want Geert zijn dag- en nachtritme spoorde niet geheel met het onze. Maar als hij er was, dan vormde hij buitengewoon aangenaam gezelschap.

Geerts sterke punt is zijn aanstekelijke enthousiasme. Dit betrof in de eerste plaats de wetenschapsgeschiedenis zelf, zijn favoriete Amsterdamse voetbalvereniging en moderne architectuur, maar eigenlijk valt er weinig te bedenken waarvoor hij niet warm kan lopen. Zo drong hij spoedig aan op deelname aan het onderwijs (mits niet te vroeg op de dag) en, enige tijd later, op een verblijf van enkele maanden aan de University of California in San Diego, waar zich een vooraanstaand centrum voor wetenschapstudies bevindt (en een aantrekkelijk strand). Hier, in Amerika, verloor hij in meer dan een opzicht zijn hart. Vorig jaar vertrok hij wederom naar de VS waar hij als Othmer Postdoctoral Fellow verbonden is aan de Chemical Heritage Foundation in Philadelphia. Na de zomer keert hij weer terug naar Nederland om aan de Universiteit van Maastricht te gaan werken bij de faculteit Cultuur- en Wetenschapsstudies.

Het is bevredigend om te weten dat een talent als Geert voorlopig voor dit in Nederland zo kleine vakgebied behouden blijft.

Frans van Lunteren

Bespelen van de confocale microscoop bezorgt Jurriën Vroom de doctorstitel

Jawel, onze faculteit heeft weer een briljante wetenschapper voortgebracht. Het is Jurriën Vroom gelukt alle obstakels van het AIO-schap te overwinnen en 10 juni was het dan zover: rustig pareerde hij in het Academiegebouw alle wetenschappelijke messteken en ontving het felbegeerde perkament. Maar wat ging hier allemaal aan vooraf?

Natuurlijk het gepruts, de teleurstellingen en de mislukkingen die het dagelijkse AIO-bestaan kenmerken, maar dan ook weer de resultaten die dat alles toch de moeite waard maken. Voor sommigen levert het meer op dan alleen een titel; Jurriën vond langs een niet-wetenschappelijke zijweg ook nog een charmante levensgezel in de vorm van Foske. En dan de ultieme ervaring een laserbundel ook eens van voren te aanschouwen in plaats van altijd maar van opzij. Waren het nu geluids- of lichtgolven, met evenveel gemak bespeelde hij zowel de cello als de Titaan-Saffier laser. Één van zijn opmerkelijke resultaten was het effect van de gemeten PSF's (Point Spread Functions), normaliter te gebruiken ter verbetering van microscopische afbeeldingsresultaten, maar ook effectief te gebruiken voor afbeeldingen van Jurriën zelf (zie foto). Als men Jurriën niet zelf op het netvlies heeft gehad, dan roept zo'n point spread functie natuurlijk de vraag op: welke afbeelding is natuurgetrouw? U, lezer moet dat maar raden.

Dit moois werd natuurlijk met een feest bekroond en wel in de sfeervolle Sluyswacht te Amsterdam. Nadat de gasten diverse heerlijkheden hadden verorberd kon de kersverse doctor niet ontkomen aan een terugblik op zijn leven, waarop hij getrakteerd werd door diverse familieleden, collega's en vrienden. Deze bonte collage van zang, muziek, dans en drama viel zichtbaar in de smaak bij de heer Vroom (en zijn gasten) en resulteerde in een optimale sfeer die zich tot in de late uurtjes voortzette.

Onvergetelijk zijn de foto's van Jurriën met Zuid-Amerikaans mutsje, belaagd door een paar van zijn grootste kwelgeesten: stofmijten. Of Jurriën en zijn vriendin Foske, die hun eerste liefdesverklaring nog eens overdeden voor de aanwezige gasten. Het was wel even slikken toen de diepe dalen en grote extases van de afgelopen vier jaar op

muzikale wijze werden toegelicht door de (nu ex-) collega's van moleculaire biofysica.

Jurriën, we zullen je geknotter en gerauwel missen. Het is duidelijk dat onze groep met jouw vertrek een belangrijk deel van zijn natuurlijke massa verliest. We wensen je veel succes en geluk toe in de toekomst.

Jasper Annyas
Patrick Frederix

Hooftrekenen

Meldingstijd op luchthaven 2 uur voor vertrek", kakelt het formulier van het reisbureau. Het doet me denken aan een uitspraak van Leon Lederman: "If you never miss a plane, you are spending far too much time waiting at airports". Hij heeft gelijk natuurlijk.

De vliegmaatschappijen nemen veel weg van de voordelen van het snelle vliegen met al die nodeloze wachttijden. Anderhalf uur krijgen ze nu van mij. Plus tien minuten voor als er een file is, want ik ga met de auto naar onze nationale vlieghaven. Meestal neem ik de trein, want men is er eindelijk in geslaagd de parkeertarieven op Schiphol tot zulke astronomische hoogten te laten stijgen dat ik de extra ergernissen van een treinreis meestal voor lief neem. Ik moet dan wel ten minste een half uur extra incalculeren voor vertragingen (praktisch een zekerheid als je, zoals ik, twee keer moet overstappen), en weer wachten, wachten, wachten...

Heel lang geleden was er de KLM-bus, die je in 40 minuten van Utrecht Centraal Station rechtstreeks naar de terminal van de luchthaven bracht, zonder dat ik me ooit een vertraging herinner... Slechts één keer ging het mis. Dat was de dag nadat met veel fanfare het treinstation van Schiphol was geopend. Daar stond ik, vergeefs wachtend op die bus. "Maar meneer, we hebben nu de trein!", vertelde de lokettiste verontwaardigd. Tja, toen ik daarmee eindelijk op Schiphol arriveerde bevond mijn vliegtuig zich al in de lucht.

Nu dus met de auto, want mijn reis duurt deze keer maar een paar dagen. Het parkeergeld moet op te brengen zijn. Geen file, en de ANWB geeft je een soort sluiproute naar de terreinen voor het Lang-Parkeren. Een nieuwe verrassing wacht me daar. Het parkeerterrein is veranderd in een ganzenbord, waar je de weinige vrije plekjes alleen maar via enorme omwegen kunt bereiken. De vroegere doorgaande paden worden met moderne verkeersbelemmeringstechnieken afgeschermd. Ach, het zal wel weer, denk je dan. Vroeger, toen ze daar in je woonplaats mee begonnen,

wond je je er nog over op, maar, zoals je dan te horen krijgt: "het went wel, hoor!".

Ik zoek een plekje niet te ver van het busstation naar de terminal. Dat valt nog wel te lopen. Maar nu zie ik de reden voor de modernisering: een klein karretje rijdt heen en weer, over een baan waar auto's niet meer mogen rijden. Kennelijk bedoeld om passagiers die met zware koffers moeten sjouwen van dienst te zijn. Toevallig komt het min of meer mijn kant op. Ach, waarom niet. Maar, de deuren ervan zijn dicht, en het rijdt door. Hé, ik wil erin, hoe moet dat?

Even verderop zie ik iets dat op een halteplaats voor het karretje lijkt. Ik sprint ernaartoe, springend over de verkeersbelemmeringen, die immers voor auto's moeten zijn bedoeld, niet voor voetgangers. Het karretje stopt ineens, en begint sirenegeluiden te produceren. Een fel rood licht knippert aan en uit, en een signaal zegt: "Obstakel gesignaleerd!" Verdraaid, dat obstakel ben ik. Ik ben zo brutaal geweest vijftien meter vóór het karretje over te steken, dat mocht zeker niet. De zaak wordt nu geheel duidelijk. Het karretje heeft geen menselijke bestuurder, en dit is waarom men niet wil dat auto's zijn pad kunnen kruisen. Het is ook de reden waarom het verschrikkelijk langzaam rijdt. 'Stapvoets', zou nog te flatterend zijn om zijn snelheid aan te duiden. Het kruipt. Geduldig wacht ik tot het geval weer op gang komt, op weg naar mijn halteplaats.

Wat is dit nu? Het ding stopt niet voor mij, het rijdt door! Hoe moet ik het laten stoppen en hoe moeten die deuren open? Er staat iets geschreven bij de deur, maar dat kan ik zo gauw niet lezen. Mijn koffer moet ook mee, en ik heb geen handen vrij om een uitnodigende knop in te drukken. Of is dat juist een alarmknop waarmee je het hele systeem een uur lang blokkeert? Je kunt me wat, denk ik, en ik laat het karretje schieten. Dan dus toch maar lopen naar de busterminal, zo ver is het niet. In mijn gebruikelijke sprint marcheer ik naar de halte van de pendelbus. Net op tijd, de bus rijdt weg, met mij er nog net in. In de verte zie ik het karretje waar ik in had willen zitten, tergend langzaam naderbij komen. Die zou nog maar net op tijd zijn geweest voor de volgende bus. Lang leve de

service. Kennelijk bedoeld voor passagiers die helemáál geen haast hebben.

Een uur later.

"Deze vlucht heeft een vertraging van plusminus een half uur". Nou, dat er een vertraging is, heb ik al begrepen, want anders hadden ze de mensen er wel al ingelaten, en dat halve uur dat ken ik. Daar heb ik een tas vol boeken voor meegenomen. Een juiste inschatting, want even later: "Vanwege de grote verkeersdrukke rond Schiphol zal deze vlucht een uur later vertrekken dan op het schema staat. Wij verontschuldigen ons voor het ongemak". Verontschuldigen ons? Dit is helemaal geen verontschuldiging! Al die vliegtuigen staan toch al maandenlang in de computer? Ontdekken ze dan nu pas dat die niet allemaal tegelijk kunnen landen en opstijgen? Hoe zou een echte verontschuldiging moeten klinken?

"Dames en Heren, door een onbegrijpelijke vergissing van één van onze softwaremensen heeft ons computersysteem de verkeersdrukke niet aan zien komen ..." Nee, daar trapt niemand meer in. Vertragingen "door verkeersdrukke" zijn er iedere dag. "Dames en Heren, wij wachten thans nog op die ene passagier die gebruik heeft gemaakt van het automatische vervoer bij het Lang Parkeren, en die nu de knop probeert te vinden om eruit te komen..." , ja dat klinkt overtuigender.

Na vijf dagen ben ik weer terug op de parkeerplaats. Het vertrouwde karretje zie ik heel in de verte. Van zo'n afstand zie je het niet bewegen. Even betalen. Honderd gulden voor een paar luttele dagen. Te voet naar de auto, en weer helemaal omrijden om eruit te komen. Tienduizenden auto's staan hier. Dat is, even rekenen, miljoenen guldens die men hier in enkele dagen opstrijkt. Dat zal deze volledig misplaatste investering in automatisch vervoer zeker ook wel gekost hebben.

Zou men van al dat geld niet een werkstudent kunnen betalen die maar wat graag dat karretje zou willen rondrijden, geen verkeersbelemmeringen, veel minder tijdverlies, geen ergernissen, ...

Welnee. Wij leven hier in Nederland.

De Universiteitsdag van 28 maart 1998

Op 28 maart 1998 werden alumni van de Universiteit Utrecht in het algemeen en de faculteit Natuur- en Sterrenkunde in het bijzonder, wederom in de gelegenheid gesteld om een bezoek te brengen aan onze faculteit. Het middagprogramma aan onze faculteit maakte deel uit van een morgenprogramma waarin de hele universiteit centraal stond en een avondprogramma waarin het academisch dictee en het ontmoeten van oud-studiegenoten deel uit maakten. Er hadden zich tachtig alumni aangemeld voor de bijeenkomst bij Natuur- en Sterrenkunde.

Het programma stond uiteraard in het kader van Minnaert en het Minnaertgebouw. Na de ontvangst met koffie en thee heette decaan prof.dr. Hans van Himbergen de aanwezigen welkom en vertelde een en ander over de veranderende structuren binnen de academische wereld ten gevolge van de invoering van de nieuwe wetgeving.

Bouwheer en directeur dr. Piet Zeegers schetste aan de hand van dia's de bouw van het Minnaertgebouw en wat er allemaal aan vooraf ging. Wetenschapsjournalist en natuurkundige alumnus drs. Herbert Blankesteijn vertelde over het populariseren van de natuurkunde en zijn ervaringen als redacteur van Het Klokhuis, het tv programma over wetenschap voor de jeugd.

Na de pauze konden de aanwezigen kiezen uit een lezing door prof.dr. Kees de Jager over zijn leermeester Minnaert en de sterrenkunde, een lezing door prof.dr. Hans Oerlemans over de gletscher van het vrije veld en een bezoek aan de nieuwe 'zonnecellen' fabriek van het Debye Instituut van de faculteit. Na deze informatieve bijeenkomsten was er uiteraard ruimschoots de gelegenheid om elkaar onder het genot van een hapje en een drankje (opnieuw) te ontmoeten. Tijdens de borrel waren er foto's over de bouw van het Minnaertgebouw te bekijken. Na afloop kreeg iedereen het boekje over Minnaert mee naar huis.

De organisatie van deze dag was in handen van en de voorlichtster drs. Ada Molkenboer en de student Hans Berkhout.

Ada Molkenboer

De oudste alumnus was Dhr Govers die in 1930 afstudeerde en die zijn kleinzoon bereid gevonden had om hem naar Utrecht te vergezellen (foto Evert Landré)

Lezing Marieke Verbeij

Het Emancipatie Platform van de faculteit Natuur- en Sterrenkunde had, in verband met de opening van het Minnaertgebouw, Marieke Verbeij-de Geus, communicatiedeskundige en sinds 1987 directeur van Bureau Cursief in Eindhoven, uitgenodigd een lezing te houden met als onderwerp: De fysica van de fysicus en de fysica.

Zij heeft op 16 maart j.l. deze lezing gehouden die ging over het verschil in taalgebruik van mannen en vrouwen: de rol van codes, rituelen en woordkeus in de werksituatie.

De lezing werd druk bezocht door een gezelschap vrouwen en mannen van binnen en buiten de faculteit.

Voor degenen die niet aanwezig konden zijn en zij die dit verhaal misschien nog eens rustig willen nalezen bestaat de mogelijkheid om de volledige tekst van deze lezing aan te vragen. Stuur een e-mail naar Nel Paauwe, Rixt Heerema of Jenny Andriese en U krijgt de volledige tekst toegestuurd.

Ada Molkenboer bedankt Marieke Verbeij na afloop van haar lezing

Geslaagden

Doctoraal Natuurkunde:

N.A. van Bakel, M.N.M. Grooteman, L.K. Hoevenaars, A.F. Koenderink (cum laude), G.M. Munoz, H.B. Posthuma, I.L. Savonije, J.K. Slingerland, F.L. de Weerd, B. van der Zanden

Doctoraal Sterrenkunde:

M. Haverkorn (cum laude), J.M. Krijger

Fotoverantwoording:

Tenzij anders vermeld zijn de foto's gemaakt door G. van Ginkel

Antwoorden op de basiskwalificatie Zeegerskunde

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
c	c	a	c	a	a	a	c	c	?

the 1990s, the number of people in the UK who are aged 65 and over has increased by 1.5 million, and the number of people aged 75 and over has increased by 1.1 million (Office of National Statistics 2000). The number of people aged 85 and over has increased by 0.5 million.

There is a growing awareness of the need to develop services to meet the needs of the ageing population. The Department of Health (1999) has published a strategy for ageing, which sets out the government's commitment to improve the lives of older people. The strategy is based on the following principles:

- Older people should be able to live independently and actively in their own homes for as long as possible.
- Older people should be able to access the services and support they need to live well.
- Older people should be able to participate in the decisions that affect their lives.
- Older people should be able to live in a safe and secure environment.

The strategy also sets out a number of key objectives, including:

- To improve the health and well-being of older people.
- To improve the housing and living conditions of older people.
- To improve the social and economic participation of older people.
- To improve the safety and security of older people.

The strategy is a key document for the development of services for older people. It provides a framework for the development of policies and services, and sets out the government's commitment to improve the lives of older people.

The strategy is based on the following principles:

- Older people should be able to live independently and actively in their own homes for as long as possible.
- Older people should be able to access the services and support they need to live well.
- Older people should be able to participate in the decisions that affect their lives.
- Older people should be able to live in a safe and secure environment.

The strategy also sets out a number of key objectives, including:

- To improve the health and well-being of older people.
- To improve the housing and living conditions of older people.
- To improve the social and economic participation of older people.
- To improve the safety and security of older people.

Faculteit Natuur- en Sterrenkunde

Princetonplein 5
3584 CC Utrecht

Universiteit Utrecht